

TANTÁRGYI TEMATIKA

BTMMN1012 Szövegolvasási technikák, műelemzés II.: Műelemzések a 20. század második felének szövegeiből

Tantárgy neve: Szövegolvasási technikák, műelemzés	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN1012 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Farkas Zsolt adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Farkas Zsolt adjunktus	
Tantárgyi egység: Szövegolvasási technikák, műelemzés II.: Műelemzések a 20. század második felének szövegeiből	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN1012 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMMN1010: 2 előadás, 3 konzultáció, BTMMN1012: 2 előadás, 2 konzultáció (A nappali képzés heti órája 14 héten át. A levelező képzések féléves órája a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órája 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órája 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 3	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A kurzus célja ismerkedni a 20. század második felének gazdag elbeszélő hagyományaival és újításaival, ezek elméleti és tudományos reflexióival. A kurzus négy fő, egybefonódó feladata: 1.) a háborúk utáni elbeszélő művészetek néhány jellegzetes remekművének megismerése. 2.) Tipizálásuk, történetük, néhány főbb áramlat és elbeszélésmód áttekintése. 3.) A legalapvetőbb verses és drámai művek elemző bemutatása. 4.) Ismerkedés néhány jelentős narratológiai gondolattal, művel, szerzővel.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgatók átfogó ismereteket szereznek az irodalomtudomány alapvető elméleti kérdéseiről, ezek történeti, változó és folyamatszerű összefüggéseit és terminológiáját illetően. Átlátják és megértik az irodalomnak a magyar és az európai identitás konstrukciói, valamint a különböző kultúrák és a köztük lévő kapcsolatok kialakításában, fenntartásában és formálásában betöltött szerepét, a magyar és a világirodalom, kulturális, történeti és társadalmi meghatározottságát, az irodalom alapvető összefüggéseit. Átfogó ismereteket szereznek az irodalomtudomány nemzetközi kontextusáról, különböző kutatási irányzatok elemzési és értelmezési módszereiről, továbbá a szakterület művelésének hagyományos és elektronikus forrásairól. <i>képesség:</i> A hallgatók megtanulják az irodalom jelenségeit a maguk történetiségében, váltoásaiban és változatosságában értelmezni. Kritikusan és több szempontot mérlegelve, releváns értelmezési keretben tudják majd elemezni az irodalomnak európai identitás konstrukciói, valamint a különböző kultúrák és a köztük lévő kapcsolatok kialakításában,</p>	

fenntartásában és formálásában betöltött szerepét; a világirodalom kulturális, történeti és társadalmi meghatározottságát. Megtanulják kiválasztani és tudatosan alkalmazni az irodalom- és kultúratudományi módszereket, képessé válnak az adott kutatás elméleti és módszertani háttérfeltevéseit reflexió tárgyává tenni és a nemzetközi kutatások kontextusában értelmezni, a forrásokot és információkat kritikusan elemezni. Megtanulják önálló munkával, elméleti és módszertani megalapozottsággal, kritikai szempontokat érvényesítve feltárni egy adott irodalom-, illetve kultúratudományi kérdéskör, résztema összefüggéseit.

attitűd: A hallgatók a vizsgált jelenségeket történeti, kulturális és társadalmi meghatározottságukban értelmezik, folyamatosan és következetesen bővítve ismereteiket. Tudatosan és kritikusan képviselik tudományterületüket, állnak ki a kulturális értékekért. Nyitottá válnak saját szakterületük, különösen saját résztemájuk interdiszciplináris megközelítéseire, a nyelvi, illetve irodalmi jelenségek társadalmi és kulturális összefüggéseinek megismerésére.

autonómia és felelősség: A hallgatók megtanulnak tudatosan reflektálni az irodalmi és kulturális jelenségek, illetve irodalom- és kultúratudományi kutatások történeti és kulturális beágyazottságára, felelősen képviselni értékrendjüket. Munkájuk során - lehetőség szerint - szerepet vállalnak nemzetközi szakmai műhelyekkel, közösségekkel való együttműködések területén. Kritikus tudatossággal lépnek fel a szakterületükhöz kapcsolódó kérdésekben. Felelősen képviselik tudományterületük, illetve munkájuk szakmai eredményeit, elvárásait és módszereit és elfogadják más szak- és tudományterületek eltérő sajátosságait.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. Romantika, modern és posztmodern irodalom
2. Holocaust, nyelv, „terror és álom” Kertész Imre: A száműzött nyelv
3. Paul Celan költészete és Ingeborg Bachmann: Malina (1971) és/vagy a versei
4. Kertész Imre: Sorstalanság (1975)
5. W. G. Sebald: Austerlitz vagy Kivándoroltak című regényei
6. Sylvia Plath költészete (1955-)
7. A feminizmus második hulláma Agota Kristóf: A nagy füzet in uő: Trilógia (1986)
8. Elfriede Jelinek: A zongoratanárnő (1983)
9. Egzisztencializmus: Thomas Bernhard: A mészégető (1970)
10. Herta Müller: Lélegzethinta, Cartaphilus, 2009.
11. Borbély Szilárd: Nincstelenek, 2013.
12. Bódis Kriszta: Artista, 2006.
13. Kortárs költészet
14. Összefoglalás

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell

igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

GENETTR, Gérard: *Die Erzählung*. Fink, München 1994.

GYÖRFFY Miklós: *A német irodalom rövid története*, Corvina, Bp., 1995.

Huszonöt fontos német regény, Lord és Pannonica, Bp., 1999.

Huszonöt fontos angol regény, Lord és Maecenas, Bp., 1996.

HABERMAS, Jürgen: *A modernség: befejezetlen program*, in. uő. *Válogatott tanulmányok*, Atlantisz, 1994. 259-282.

Uő. *Filozófiai diskurzus a modernségről*, Helikon, 1998. I., IV., IX. tanulmány

LYOTARD, Jean-Francois: *A posztmodern állapot*, in. uő. *A posztmodern állapot*, Századvég, Gondolat Kiadó, 1993.

KOSELLECK, Reinhart: *Elmúlt jövő*, A történeti idők szemantikája, Atlantisz, Terror és álom, 321-345.

Kertész Imre: *A száműzött nyelv*, 2001. Esszék, Bp. Magvető, 2001. 274-297.

SÉLLEI Nóra: *Mért félünk a farkastól? Feminista irodalomszemlélet itt és most*, Kossuth Kiadó, 2007.

HORVÁTH Györgyi: *Nőidő, A történeti narratíva identitásképző szerepe a feminista irodalomtudományban*, Kijárat Kiadó, Bp., 2007.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

RICOEUR, Paul: *Zeit und Erzählung. Band II. Zeit und literarische Erzählung*.

Az értelmezés szükségessége. Tanulmányok Kertész Imréről, (szerk.: SCHEIBNER Tamás-SZÚCS Zoltán Gábor) L'Harmattan Kiadó, 2002.

KISS Noémi: *Határhelyzetek*, Paul Celan költészete, Anonymus, 2003.

SÁNTHA József: *Lehetséges világok*, Agota Kristóf Trilógiájáról, Jelenkor, 2008/9. 975-980.

RUS FODOR Dóra: *A lótól a hűtőszekrényig*, Jelinek: Zongoratanárnő, Korunk, 2008/4.

<http://89.42.110.12/oldal.php?ev=2008&honap=4&cikk=5020>

BOMBITZ Attila: *A mészégető*, in. *Huszonöt fontos német regény*, Pannonica, 1999, 297-308.

GYÖRGY Péter: *Öt történet*, Sebald: *Kivándoroltak, Élet és Irodalom*, 2006, június 30.

<http://www.es.hu/pd/display.asp?channel=KRITIKA0626&article=2006-0703-0928-20NO5B>

KISS Noémi: *Mondta Austerlitz, mondta Sebald*. W.G. Sebald Austerlitz című művéről, *Beszélő*, 2008/május.

<http://beszelo.c3.hu/cikkek/mondta-austerlitz-mondta-sebald>

KISS Noémi: *Még egyszer a lágerről*, Herta Müller: *Lélegzethinta*, Magyar Narancs,

2010/28., [http://magyarnarancs.hu/konyv/konyv - meg egyszer a lagerrol -](http://magyarnarancs.hu/konyv/konyv - meg egyszer a lagerrol - herta_muller_lelegzethinta-74173)

[herta_muller_lelegzethinta-74173](http://magyarnarancs.hu/konyv/konyv - meg egyszer a lagerrol - herta_muller_lelegzethinta-74173), in *Világtalanul. Világirodalom-kritika Magyarországon*, FISZ-Jelenkor, Bp., Pécs 2015. szerkesztette Zelei Dávid